

e-ISSN: 2630-6417

International Journal of Social,
Humanities and Administrative
Sciences (JOSHAS JOURNAL)

Vol: 8 Issue: 59
Year: 2022 December
Pp: 1755-1761

Arrival
24 September 2022
Published
31 December 2022

Article ID
65920
Article Serial Number
03

DOI NUMBER

<http://dx.doi.org/10.29228/JOSHA.65920>

How to Cite This Article

Sümer, A. (2022). "Alan Değiştiren Sınıf Öğretmenlerinin Alan Değişikliği Sonrası Karşılaştığı Sorunlar ve Bu Öğretmenler Hakkında Yönetici Görüşleri", Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences, 8(59):1755-1761

International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.
This journal is an open access, peer-reviewed international journal.

Alan Değiştiren Sınıf Öğretmenlerinin Alan Değişikliği Sonrası Karşılaştığı Sorunlar ve Bu Öğretmenler Hakkında Yönetici Görüşleri

Problems Encountered by Classroom Teachers Who Changed Fields After Field Change and Managers' Views About These Teachers

Ahmet SÜMER

Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Tokat, Türkiye

ÖZET

Bu araştırmanın amacı alan değiştiren sınıf öğretmenlerinin alan değişikliği yaptıktan sonra karşılaştığı sorunları tespit etmek ve bu öğretmenler hakkında yöneticilerin görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubu, Tokat ili Turhal ilçesinde alan değiştiren 30 sınıf öğretmeni ve bu öğretmenlerin bulunduğu okullardaki 10 yöneticiden oluşmaktadır. Araştırma, nitel araştırma desenindedir. Nitel araştırma yöntemi ile tasarlanan bu çalışmada içerik analizi yapılmış ve nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu belirlemek için örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonuçları öğretmenlerin; alan değişikliği yaptıktan sonra alan bilgisi konusunda yetersiz kaldığını, uyum sorunu yaşadığını göstermiştir. Ayrıca okul idarecilerinin ve velilerin bu değişikliğe sıcak bakmadığı elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen bu bulgulardan hareketle bazı önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Alan değişikliği, Sınıf Öğretmeni, Yöneticiler

ABSTRACT

The aim of this research is to determine the problems faced by classroom teachers who change fields after they change their fields and to determine the opinions of the administrators about these teachers. The study group of the research consists of 30 classroom teachers who changed their fields in Turhal district of Tokat province and 10 administrators in the schools where these teachers are present. The research is in the qualitative research design. In this research, which was designed with the qualitative research method, content analysis was made and the phenomenology design, one of the qualitative research designs, was used. Maximum variation sampling method, one of the sampling methods, was used to determine the study group of the research. The results of the research teachers; After making a field change, he showed that he was insufficient in field knowledge and had adaptation problems. In addition, it has been found that school administrators and parents do not take kindly to this change. Based on these findings obtained in the research, some suggestions are given.

Keywords: Field change, Classroom Teacher, Administrators

1. GİRİŞ

Bir toplum olarak ilerleyebilmek ve gelişmişlik düzeyimizi arttırmak istiyorsak okullarda kaliteli bir eğitim vermemiz gerekir. Okullarımızda kaliteli bir eğitim ve öğrenci başarısı için okullarımızdaki öğretimin kalitesinin yükseltilmesi gereklidir. Bu kaliteli öğretimi sağlayacak kişiler ise öğretmenlerdir. Kısa ve öz olarak söylemek gerekirse, başarılı öğrencilerimizin olması için kaliteli öğretmenlerimiz olmalıdır. (Seferoğlu,2004).

Öğretmenlerin de Eğitim Fakültelerinde yetiştirildikleri düşünüldüğünde bu kurumların sorumlulukları artmaktadır (Okçabol, 2000) Öğretmenlerin istediğimiz kalitede olmaları için bir takım standartlar olmalıdır. Bu standartları sağlayacak yöntemlerden birisi de öğretmen yeterlilikleridir. Öğretmen yetiştirme çok boyutlu ve kapsamlı bir iştir. Öğretmen adaylarının seçimi, yetiştirilmesi, hizmet içi eğitimleri vb. konular öğretmen yetiştirme kavramı içine girer. Eğitim Öğretim faaliyetlerinde öğretmenin yeri oldukça önemlidir. Öğretmenler ne kadar donanımlı ve kaliteli olursa eğitim de o derece kaliteli olur (Kavcar,2002).

Geçmişte öğretmen atamaları; 1933 yılında çıkarılan Köy Eğitimleri Kanunu ile okuma yazma bilen erbaşların köy ilkokullarına eğitimci olarak atanmalarıyla başlamıştır.1960' lı yıllarda yüksek okul mezunu olamayanlar ile lise mezunları kısa süreli bir kurstan geçirilerek yine köylere öğretmen olarak atanmışlardır. 1961 senesinde yasalanan 222 sayılı İlköğretim ve Eğitimi Kanunu ile ortaokul mezunları 18 yaşını doldurmak ön koşulu ile köylere vekil öğretmen olarak atanmış, lise mezunları ise aynı kanunla ortaokullara vekil öğretmen olarak atanmışlardır (Akyüz,1993).

1970'li yıllarda farklı fakültelerden mezun olanlar aldıkları pedagojik formasyonla öğretmen olarak atanmışlardır.1989-1990 öğretim yılında öğrenim süresi dört yıla çıkarılan eğitim yüksekokulları 3 Temmuz 1992 yılında eğitim fakültelerine dönüştürülmüş ve bu dönüşümün hemen öncesinde 1991-1992 öğretim yılında sınıf öğretmenliği alanında yan alan uygulamaları başlamıştır. Üniversitelerin kendi yönetimlerinin öğrencilerin tercihlerine göre belirledikleri yan alanlarda dört dönem yan alan dersleri verilmiştir (Özduran,2012).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 45. maddesinde, “Öğretmen adaylarında genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon bakımından aranacak nitelikler *Milli Eğitim Bakanlığınca (MEB)* tespit olunur.” denilmektedir (MEB, 2002). Milli Eğitim Bakanlığına verilen bu görev gereği Mart 1999’da MEB ve üniversitelerin belirlediği yetkililerden oluşan Öğretmen Yeterlilikleri Komisyonunca, eğitime-öğretme yeterlilikleri, genel kültür bilgi ve becerileri ve özel alan bilgi ve becerileri ana başlıklarından oluşan yeterlilikler belirlenmiştir. Bununla alakalı olarak MEB tarafından yayımlanan Öğretmen Yeterlilikleri isimli kitapta (MEB, 2002) bu yeterlilikler listesinde, çeşitli kurumların görüşleri doğrultusunda gerekli bulunan bir takım değişikliklerin yapıldığı belirtilmektedir. 12 Temmuz 2002’ den itibaren geçerli olan bu yeterliliklerin aşağıdaki amaçlarla kullanılacağı belirtilmektedir.

- ✓ Öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesi,
- ✓ Öğretmenlerin adaylık eğitimi,
- ✓ Öğretmenlerin atanması,
- ✓ Öğretmenlerin denetimi ve başarısının değerlendirilmesi,
- ✓ Öğretmenlerin hizmet-içi eğitimleri,
- ✓ Öğretmenlerin mesleki gelişimi.

Bu yeterlilikler Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğüne eğitim fakülteleri ve yüksek okullara yollanarak, öğretmenlerimizin istenilen yeterliliklere sahip olacak şekilde yetiştirilmesi istenmiştir (Mahiroğlu, 2004).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen bu yeterlilikler Eğitime-Öğretme Yeterlilikleri, Genel Kültür Bilgi ve Becerileri ve Özel Alan Bilgi ve Becerileri alt başlıklarından oluşmaktadır (MEB, 2002). Bu yeterlilik dallarından Eğitime ve Öğretme Yeterlilikleri 14 alt bölüm ve 206 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır.

Eğitime ve öğretme yeterliliklerinin alt bölümleri şunlardır:

- ✓ Öğrenciyi tanıma
- ✓ Öğretimi planlama
- ✓ Materyal geliştirme
- ✓ Öğretim yapma
- ✓ Öğretimi yönetme
- ✓ Başarıyı ölçme ve değerlendirme
- ✓ Rehberlik yapma
- ✓ Temel becerileri geliştirme
- ✓ Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere hizmet etme
- ✓ Yetişkinleri eğitime
- ✓ Ders dışı etkinliklerde bulunma
- ✓ Kendini geliştirme
- ✓ Okulu geliştirme
- ✓ Okul-çevre ilişkilerini geliştirme,

2. YÖNTEM

Araştırma, nitel araştırma desenindedir. Nitel araştırma yöntemi ile planlanan bu çalışmada içerik analizi yapılmış ve olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim deseni, farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Ayrıca fenemolojistlere göre olgu bilim, öznel bilincin önemine inanır ve temel olduğunu kabul eder (Balcı, 2005).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırma çalışma grubu, Tokat Turhal’da alan değiştiren 30 sınıf öğretmeni ve bu öğretmenlerin bulunduğu okullardaki 10 yöneticiden oluşmaktadır. Anasınıfı, ilköğretim, ortaokul ve liselerde çalışan öğretmenleri tespit etmek amacıyla nitel araştırmalardan örneklem yönteminin maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemine uygun olarak okul personellerinden örneklem seçilmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminde hedef, göreceli ufak bir örneklem meydana getirmek ve bu örnekleme çalışılan sorunlara bireylerin çeşitliliğini en üst düzeyde göstermektir. (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu yüzden farklılık okul türlerine göre belirlenmiştir. Araştırmada çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin 3 tanesi ilköğretimde, 26 tanesi ortaokulda, 1 tanesi de lisede çalışmaktadır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Sınıf öğretmenlerinin alan değişikliği yaptıktan sonra karşılaştığı sorunları tespit etmek ve bu öğretmenler hakkında yöneticilerin görüşlerini öğrenmek için araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu

kullanılmıştır. Görüşme soruları belirlenmeden önce araştırma konusu ile ilgili ulusal ve uluslararası alan yazın taraması yapılmış, konuyla ilgili nitel ve nicel desenli çalışmalardan yararlanılmıştır.

Araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini artırmak için ayrıca veri çeşitlenmesi de yapılmıştır. Veri çeşitlendirmesi, farklı özellikleri bulunan katılımcıların araştırma sürecine eklenmesi yöntemiyle farklı algıların ve yaşantıların ortaya konularak birden fazla doğrulara ulaşılması yönünden önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu sebeple araştırma farklı düzeyde, farklı eğitim kademesindeki okullarda yapılmıştır. Araştırmada araştırmacı, güvenilirliği artırmak amacıyla önce kendi durumunu (önceden öğretmenlik mesleğini ifa etmek durumu) belirtmiştir. İkinci olarak, veri kaynağı olan kişilerin tanımlanması yapılmıştır. Üçüncü olarak, araştırma aşamasında oluşan sosyal ortamlar ve süreçler tanımlanmıştır. En sonunda, bütün süreçler teferruatlı olarak verilmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Görüşme sorularının ön uygulaması altı öğretmen ile yapılmıştır. Bundan sonra edinilen verilerden faydalanılarak forma son hali verilmiş, hazırlanan görüşme soruları araştırmaya dâhil edilen katılımcılara sorulmuştur. Öğretmen ve yöneticilerle görüşmeler görüşme formu ile yapılmıştır. Görüşmeler 6 ayda tamamlanmıştır.

Veriler kendi içinde betimlenmiştir. Analiz aşamasında ilk olarak, görüşme kayıtları incelenerek çözümlenmeler yapılmıştır. Öğretmen ve öğretim görevlilerinin görüşleri içerik analizi yöntemiyle irdelenmiştir. Görüşler incelenirken, ifadelerin benzerliğine göre gruplandırılarak tasnif edilmiştir. Çözümleme yaparken görüşünden faydalanılan öğretmenler ve ifadeleri kodlanarak (Ö: Öğretmen, Y: Yönetici) belirli temalar oluşturulmuştur. Bu teknik ile ulaşılan bilgiler sayısallaştırılarak frekans değerleri belirtilmiştir.

Araştırma iç geçerliği bulguları toplama aracının hazırlanmasından, uygulama ve inceleme aşamasına kadar araştırma sürecinin ayrıntılarıyla açıklanması ile arttırılmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte alanda yetkili başka bir araştırmacı tarafında ham verilerden temalar oluşturması istenmiştir. Buradan araştırmacı ile alanında uzman kişinin oluşturduğu içeriğin birbirine çok yakın olduğu görülmektedir.

3. BULGULAR VE SONUÇ

Alan değişikliği yapan öğretmenlere göre kişisel yaşamlarındaki değişiklik durumu; Tablo 1’de sunulmuştur;

Tablo 1. Kişisel yaşamdaki değişiklik tablosu

S.No	Kodlanmış Öğretmen Görüşleri	Frekans
1	Değişiklik olmadı (Ö2,Ö8,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16,Ö18,Ö20,Ö21,Ö23,Ö24,Ö25)	14
2	Olumlu değişiklikler oldu Ö3, Ö5, Ö6 Ö10 Ö17,	5
3	Mutluyum Ö3,Ö19 Ö30	3
4	Kötü etkilendim Ö1, Ö7	2
5	Çok çalışmam gerekiyor Ö4	1
6	Daha rahat ders işlemeye başladım Ö22	1
7	Kendime güvenim arttı Ö27	1
8	Uyum sorunu yaşadım Ö28	1
9	Kendime ayırdığım zaman arttı Ö29	1

Tablo 1’e göre alan değiştiren öğretmenlerin büyük bir kısmının kişisel yaşamında herhangi bir değişiklik olmamıştır (f=14). Buradan da alan değişikliğinin öğretmenlerin kişisel yaşamına fazla bir etkisinin olmadığını söyleyebiliriz. Bu değişiklikten kötü etilendim diyen öğretmenlerden birinin tespiti ilgi çekicidir. Beni kötü etkiledi. Birinci kademedeyi saygılı ve düzgün karakterli öğrenciler ikinci kademedeyi bozulması beni kötü etkiledi.(Ö1)

Alan değişikliği yapan öğretmenlere karşı diğer eğitim çalışanlarının tutumlarına ilişkin bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Diğer eğitim çalışanların görüşleri

S.No	Kodlanmış Öğretmen Görüşleri	Frekans
1	Olumsuz bir tutum olmadı Ö3,Ö6,Ö8,Ö9,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö18,Ö21,Ö23,Ö24,Ö26,Ö28,Ö30	16
2	Olumlu tepkiler aldım Ö16,Ö17,Ö22,Ö27	4
3	Eleştirel bir tutum içinde oldular Ö1,Ö5,Ö20	3
4	İğneleyici sözler söylediler Ö4,Ö19	2
5	Önyargılı yaklaştılar Ö1,Ö10	2
6	Olumsuz yaklaştılar Ö25,	1

Tablo 2’ye göre alan değiştiren öğretmenlere karşı diğer eğitim çalışanlarının olumsuz tutumu olmamıştır (f=16). Diğer görüşler şu şekildedir; Olumlu tepkiler aldım (f=4), Eleştirel tutum içinde oldular (f=3),İğneleyici sözler söylediler (f=2). Bir öğretmen bu durumu şu cümleyle aktarmaktadır: “Şahsıma karşı bir olumsuz söz davranış ile karşılaşmadım. Ancak genel bakış çakma (sonradan olma) şeklinde (Ö21)” Bu bulgular bize alan değiştiren öğretmenlere, diğer eğitim çalışanlarının yaklaşımlarının olumsuz olmadığını göstermektedir.

Alan değişikliği yapan öğretmenlerin alan bilgisi yeterlilik durumu Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Alan bilgisi yeterlilik tablosu

S.No	Kodlanmış Öğretmen Görüşleri	Frekans
1	Yeterli Geldi Ö2,Ö3,Ö5,Ö8,Ö9,Ö11,Ö14,Ö15,Ö17,Ö21,Ö24,Ö29,Ö30	13
2	Araştırma yaptım Ö6,Ö10,Ö16,Ö18,Ö20,Ö22,Ö23,Ö25	8
3	Yeterli Gelmedi Ö1,Ö4,Ö12	3
4	Destek aldım Ö7,Ö13,Ö28	3
5	Hizmet İçi Eğitime Katıldım Ö19,Ö26,Ö27	3

Tablo 3'te alan değiştiren sınıf öğretmenlerinin yeni alandaki yeterlilikleri konusunda görüşleri belirtilmiştir. Yeterli geldi (f=13), araştırma yaptım (f=8), hizmet içi eğitime katıldım (f=8) Bu bulgulardan, alan değiştiren öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun alan bilgisi yönünden kendilerini yetersiz hissettikleri ve yardım aldıkları gözlemlenmektedir. Bu durum alan değişikliğinin plansız bir şekilde başka bir problemin çözümü için ortaya çıkmasıyla ilişkilendirilebilir.

Alan değişikliği yapan öğretmenlerin alan bilgisi yeterlilik durumu Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Formasyon Bilgisi Yeterlilik Tablosu

S.No	Kodlanmış Öğretmen Görüşleri	Frekans
1	Zorluk çekmedim Ö2,Ö11,Ö12,Ö23,Ö24,Ö26,Ö27,Ö28,Ö29,Ö30	10
2	Sınıf yönetimi konusunda zorlandım Ö1,Ö5,Ö6,Ö8	4
3	Formasyon bilgim yeterli geldi Ö4,Ö9,Ö10,Ö15	4
4	İnceleme araştırma yapıyorum Ö14,Ö22	2
5	Daha iyi iletişim kurabiliyorum Ö17,Ö20	2
6	Daha aktif hale geldim Ö25	1

Tablo 4'te alan değiştiren öğretmenlerin yeni alanlarında formasyonlarının yeterli olup olmadığı verileri vardır. Zorluk çekmedim diyenler çoğunlukta (f=10) Sınıf yönetimi konusunda zorlandım (f=4) formasyon bilgim yeterli geldi (f=4) inceleme araştırma yapıyorum (f=2) daha iyi iletişim kurabiliyorum formasyon bilgim yeterli geldi (f=2) daha aktif hale geldim formasyon bilgim yeterli geldi (f=1) Bu bulgulardan yola çıkarak öğretmenlerin bir çoğunun formasyon konusunda zorluk çekmediğini, ama azımsanamayacak çoğunlukta öğretmenin formasyon bilgisinin yetersiz olduğu sonucuna varmaktayız. Bu durum alan değişikliğinin plansız bir şekilde başka bir problemin çözümü için ortaya çıkmasıyla ilişkilendirilebilir.

Alan değişikliği yapan öğretmenlerin değişiklik hakkındaki fikirleri Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Alan Değişikliği Düşüncesi (Öğretmen) Tablosu

S.No	Kodlanmış Öğretmen Görüşleri	Frekans
1	Memnunum Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö10,Ö14,Ö17,Ö20,Ö21,Ö22,Ö26,Ö28,Ö29	15
2	Kendini yeterli görenler için olumlu Ö16,Ö24,Ö25,Ö27	4
3	Doğru bir karar verdim Ö8,Ö13,Ö18,Ö30	4
4	Doğru bulmuyorum Ö9,Ö12,Ö10,Ö23	4
5	Eski alanıma geçmeyi düşünüyorum Ö7	1

Tablo 5'te alan değiştiren öğretmenlerin değişiklik hakkındaki düşünceleri yer almaktadır. Memnunum (f=15), kendini yeterli görenler için olumlu (f=4), doğru bir karar verdim (f=4), doğru bulmuyorum (f=4), eski alanıma geçmeyi düşünüyorum (f=1). Bu bulgulardan anlaşılacağı üzere alan değiştiren sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu eski alanlarına geri dönmek konusunda istekli değil, yeni alanlarından memnun.

Alan değişikliği yapan öğretmenlerin değişiklik konusundaki fikirleri Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğrenci Velilerinin Tepkisi Tablosu

S.No	Kodlanmış Yönetici Görüşleri	Frekans
1	Öğrenci velileri ile sıkıntı yaşamadım. Y1,Y2,Y4,Y5,Y6	5
2	Farklı öğretmen istiyorlar Y3,Y8	2
3	Olumsuz tepki almadım Y7	1

Tablo 6'de alan değişikliğine öğrenci velilerinin tepkisi verileri vardır. Okul yöneticilerinden öğrenci velileri ile sıkıntı yaşamadım diyenler çoğunlukta yer almaktadır. (f=5), farklı öğretmen istiyorlar (f=2), olumsuz tepki almadım (f=1). Alan değişikliği yapan öğretmenlerin derse girdiği sınıflardaki öğrenci velilerinin büyük çoğunluğu durumu kabullenmiş.

Alan değişikliği yapan öğretmenlerin uyum sorunu durumları Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Uyum Sorunu Tablosu

S.No	Kodlanmış Yönetici Görüşleri	Frekans
1	Uyum sorunu yaşadılar Y1,Y3,Y8,	3
2	Uyum sorunu yaşamadılar Y2,Y6	2
3	Kendi aralarında rekabet oldu Y4	1
4	Uyum sorununu kendini geliştirerek aşmaya çalıştılar Y7	1

Tablo 7’ de alan değişikliği yapan öğretmenlerin çalıştığı okullardaki yöneticilere göre bu öğretmenlerin uyum sorunu yaşayıp yaşamadığına ait veriler vardır. Verilere göre alan değişikliği yapan öğretmenlerin çoğunluğu yeni alanlarında uyum sorunu yaşamışlar ($f=3$), uyum sorunu yaşamadılar ($f=2$), kendi aralarında rekabet oldu ($f=1$) sonucu çıkmıştır. Buradan hareketle bu öğretmenlerin yeni alanlarına geçtikten sonra oryantasyon eğitimine tabi tutulmaları gerekmektedir diyebiliriz.

Alan değişikliği yapan öğretmenlerin ders verimlilikleri Tablo 8’ de sunulmuştur.

Tablo 8. Ders verimlilikleri tablosu

S.No	Kodlanmış Yönetici Görüşleri	Frekans
1	Tam anlamıyla yeterli değil Y1,Y7	2
2	Başarılı buluyorum Y4,Y6	2
3	Başarılı bulmuyorum Y8	1
4	Tam verimli olmaları beklenemez	1

Tablo 8’ deki bulgulara göre alan değişikliği yapan öğretmenlerin çalıştıkları okullardaki yöneticilerin çoğunluğu bu öğretmenleri ders verimliliği açısından verimli bulmuyor. Bu bilgiden hareketle uzun yıllar yan alanı ile ilgili derse girmeyen, bu konudaki gelişmelerden haberdar olmayan, kendini geliştiremeyen öğretmenler yan alanlarında başarılı olamamaktadır.

Alan değişikliği yapan öğretmenlerin iletişim sorunu durumları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. İletişim sorunları tablosu

S.No	Kodlanmış Yönetici Görüşleri	Frekans
1	İletişim sorunu yaşamadılar Y3,Y4,Y6,Y7	4
2	Bazı sorunlar yaşandı Y1,Y5,Y8	3

Tablodan öğretmenlerin alan değişikliği sonrasında öğrencilerle iletişim sıkıntısı yaşamadığı anlaşılmaktadır ($f=4$). Bazı sorunlar yaşandı diyenler ise ($f=3$). Bu bulgularda hareketle, ilköğretim okullarında ilköğretim ortaokul öğrencileri aynı ortamda eğitim gördükleri için ve alan değiştiren sınıf öğretmenleri nöbet, sosyal kulüp vb. çalışmalarda her gruptan öğrencilerle ilgilendikleri için iletişim sıkıntısı yaşanmadığı söylenebilir.

Alan değişikliği yapan öğretmenlerin okullarındaki yöneticilerin alan değişikliği konusundaki görüşleri Tablo 10’ da sunulmuştur.

Tablo 10 Alan Değişikliği Düşünce (Yönetici) Tablosu

S.No	Kodlanmış Yönetici Görüşleri	Frekans
1	Öğretmenlerin gayretine bağlı Y4,Y6,Y7	3
2	Eğitim adına büyük zarar Y5,Y8	2
3	Kültür dersi öğretmenliğine geçişi doğru bulmuyorum Y1	1
4	Yanlış bir uygulama Y3	1

Öğretmenlerin gayretine bağlı ($f=3$), Eğitim adına büyük zarar ($f=2$) Kültür dersi öğretmenliğine geçişi doğru bulmuyorum ($f=1$), Yanlış bir uygulama ($f=1$), Okul yöneticilerinin çoğunluğuna göre alan değişikliği uygulaması doğru bir uygulama değil.

4. TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Geçmişten günümüze Milli Eğitim Bakanlığının ve hükümetlerin eğitimle ilgili birçok değişikliği olmuştur. 2012/2013 öğretim yılında 6287 sayılı yasa ile yaklaşık 42 bin sınıf öğretmeni alan değiştirerek yan alanlarına atanmışlardır.

Bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda alan değişikliği yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu alan bilgisi yönünden kendini yetersiz hissetmekte, bu alanda yardım almaktadır. Ersözlü, Mavi, Özel ve Kürsadoğlu (2014) araştırmaları sonucunda 12 yıllık zorunlu eğitim sisteminde alan değişikliği yapmış olan öğretmenlerin istek ve ihtiyaçlarının hizmet içi eğitim ve seminerlerle giderilmesi gerektiğine, alan bilgisi, öğretim yöntem ve teknikleri hakkında bilgilendirilmeye ihtiyaç duyulduğuna ve değişiklik sonrası uyum problemi sorunu olan öğretmenlerin eski branşlarına geçebilmelerine imkan sunulması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Korkmaz ve Serin’de (2013) araştırma bulgularından yola çıkarak branş değiştiren sınıf öğretmenlerinin bilhassa alan bilgisi konusunda eğitimlerin sürecin başında verilmesinin daha isabetli olacağını belirtmişlerdir.

Öztaş, DüNDAR (2021) Yapmış olduğu araştırmada sınıf öğretmenliği mesleğini icra ederken alan değişikliği yaparak farklı branşlara geçen öğretmenlerin %57'si farklı sebeplerle geçiş yaptığı alanlarda zorlanmakta, bu zorlanma genellikle değişikliğin ilk yıllarında yaşanmakta ilerleyen senelerde edinilen bilgi birikim, kendini geliştirme vb. ile bu süreç atlattılmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %77'si mesleki yeterlilik seviyeleriyle ilgili olumlu fikir belirtmektedirler. Yine bu öğretmenlerin %47'si değişiklik yaptığı alanla ilgili kurs, seminer vb. etkinliklere katıldığını dile getirmiştir. Kurslara katılım konusunda sürekli istekli olan ve ayrıntılı olarak değişiklik yaptığı alanla ilgili çeşitli kurs ve etkinliklere iştirak eden öğretmenlerin oranı tüm katılımcılar içinde %17 seviyesindedir. Bu bulgu alan değiştiren öğretmenlerin kendini geliştirmeleri yönüyle düşündürücü ve kişinin vicdanına kalmış durumunu göstermektedir.

Alan bilgisi konusunda yapılan araştırmada (Demir, Doğan ve Pınar, 2013; Güneş, 2014) alan değişikliği yapan öğretmenlerin %25'i yan alanda alınan eğitimlerin yeterli olduğunu belirtirken %75'i alan değiştiren öğretmenlerin yan alan eğitimlerinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Alan değişikliği yapan öğretmenler değişiklik yaptığı için mutlular; fakat veliler öğrencilerinin bu öğretmenlerin derslerine girmesinden memnun değil, hatta durumdan haberi olan veliler okul idarelerinden öğrencilerinin başka öğretmenler tarafından ders verilmesini talep etmektedir. Formasyon bilgisi genel olarak yeterli; ama azımsanmayacak kadar öğretmenin formasyon bilgisinin yetersiz olduğu da bir gerçek. Bu öğretmenlere karşı okulda çalışan diğer öğretmenlerin olumsuz bir tutumu olmamış. Ancak alan değiştiren öğretmenlerin okullarındaki yöneticiler bu uygulamanın yanlış olduğu görüşünde. Bu yöneticilerin çoğunluğu bu öğretmenleri ders verimliliği açısından verimli bulmuyor. Bu bulgulardan hareketle uzun yıllar yan alanı ile ilgili derse girmeyen, bu konudaki gelişmelerden haberdar olmayan, kendini geliştiremeyen öğretmenler yan alanlarında başarılı olamamaktadır diyebiliriz.

Alan değişikliği yapan öğretmenlerin çoğunluğu yeni alanlarında uyum sorunu yaşamaktadır. Çünkü üniversite öğrenimi sırasında alanlarıyla ilgili almış oldukları eğitimin üzerinden uzun yıllar geçmiştir. Eğitim alanında yapılmış yenilikler, program değişiklikleri vb. olmuştur. Bu da ister istemez bir uyum sorunu ortaya çıkarmaktadır. Değişiklik yapan öğretmenlerin bir çoğunun değişiklik yaptığı alan ile ilgili eğitimlerinin uzun seneler öncesinde verildiği düşünüldüğünde aradan geçen seneler içinde alan bilgisi yönünden eksiklerinin olacağı ve zaman içinde ortaya çıkan yeni uygulama ve yaklaşımların da öğretmenler tarafından öğrenilmesi gerektiği ortadadır (Öztaş, DüNDAR 2021).

Bu öğretmenlerin öğrencilerle iletişim konusunda fazla bir sıkıntısı yoktur. Alan değişikliği yapan öğretmenlerin çoğunluğu şu an ortaokullarda görev yapmaktadır. 4+4+4 eğitim reformundan önce ilköğretim okullarında sınıf öğretmenleri ortaokul öğrencileriyle çeşitli şekillerde (nöbet, egzersiz, kulüp çalışması vb.) iletişim halindeydiler. Dolayısıyla bu okullara öğretmen olduktan sonra bu öğrencilerle iletişim sıkıntısı çekmediler.

4.1. Öneriler

Alan değişikliğinden olumsuz etkilenen öğretmenlere eski alanlarına geçiş için kolaylıklar sağlanmalıdır. Bu öğretmenlere yeni alanları ile ilgili seminerler verilmeli, formasyon konusunda eksikleri giderilmeli, öğretmenliğe yeni atanan aday öğretmenler gibi, yeni alanlarında rehber öğretmen gözetiminde staj yapma imkanı verilmelidir. Diğer eğitim çalışanlarına da bu öğretmenlere yardımcı olma, destek çıkma vb. konularında sorumluluk verilmelidir. Öğrenci velilerine bu öğretmenlerin durumları hakkında bilgi verilmeli, velilerin bu durumu kabullenmeleri konusunda ikna çalışmaları yapılmalıdır. Kültür dersi öğretmenliğine geçiş konusu yeniden değerlendirilmeli, mümkünse bu alanlara geçiş yapılmamalıdır.

KAYNAKÇA

1. Akyüz, Y. (2003). Eğitim tarihimizde günümüze kadar öğretmen yetiştirilmesi ve sağlanması ilkeleri, uygulamaları (sayfa: 48-66).
2. Balcı, A. (2005). Sosyal Bilimlerde Araştırma. 5. Baskı. Ankara: Pegem.
3. Demir, S. B., Doğan, S. ve Pınar, M. A. (2013). 4+4+4 Yeni Eğitim Sisteminin Yansımaları: Beşinci Sınıflardaki Eğitim Öğretim Sürecinin Branş Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi.
4. Ersöz, Z. N., Maviş, F. Ö., Özel, Ö. ve Kürşadoğlu, A. E. (2014). Alan Değişikliği Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Geçtikleri Alanla İlgili Uyum Sorunları ve Çözüm Önerileri. Eğitimde Politika Analizi Dergisi, 3(1), 8-23.
5. Kavcar, 2002 Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Yıl: 2002 ,cilt:35,sayı 1-2
6. Mahiroğlu, A. (2004). Öğretmen yeterlilikleri bakımından eğitim fakültelerinin öğrencilerini yetiştirme düzeyleri. XII. Eğitim Bilimleri Kongresi: Bildiriler (Cilt-I), s. 435-465. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

7. Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretmen yetiştirme politikaları. <Web: http://oyegm.meb.gov.tr/ortasayfa/gn_md_sunu.htm.>
8. Korkmaz, İ. ve Serin, M. K. (2013). Branş Değiştiren Sınıf Öğretmenlerinin Yeni Durumlarına İlişkin Görüşleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 22(2), 497-514.
9. Okçabol, R. (2000). Eğitim Sen Yayınları
10. Öztaş, K. , DüNDAR, H. (2021) Alan Değişikliği Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadığı Problemler Uluslararası Sosyal Alan Araştırmaları Dergisi Cilt: 10, Sayı:2, Yıl: 2021, Sayfa:211-228
11. Özduran, K.(2012). Ahmet Yesevi Üniversitesi Eğitim Yönetimi Denetimi Programı Proje Ödevi
12. Patton, M.Q. (1990). Qualitative Evaluations And Research Methods (2nd. Ed). CA:Newburypark. Sage Publications.
13. Seferoğlu, S.S. (2004). Öğretmen Yeterlikleri ve Mesleki Gelişim. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, 58, 40-45.
14. Yıldırım, A. , Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara. Seçkin.